

הכלכלנית הצעירה, בעלת הגישה המהפכנית, מאשיכה בהריסת המוסכמות

ובפירוט תוכניתה האלטרנטיבית להצלת המשק הישראלי מחורבן

מן התהליך של הגברת הריבוינות של התיווך על חשבון הייצור והעוסקים בו: היצרנים והפועלים. צריך להבין שכל עסקייתיוון הללו — הייבוא, המיס-חר המקומי, הסיטונאי והקימעונאי, ביטוח, בנקאות, עסקי קרקעות — הגורפים כיום את רוברובם של ריווחי המשק, הנוצרים ביסודו של דבר בייצור, אינם מוסיפים ולא כלום להגדלת התוצר, וגם לא לשיפור מאון התשלומים. נכון שהם ממלאים תפקידים מסויימים במערכת מתזור-הדם של המשק, ולשם זה מגיעים להם אחוזים מסויימים ברווח.

אך לא זה המצב אצלנו. תחת דעוור זרומת הדם כמשק — זרומתם של הפחורות וההפי-נסות — הם מוצצים את הדם מתוך המחזור הזה, ומשאירים את המשק אנמני בזמן שהם משמינים.

הם מעכבים את ההשקעות בייצור (במשך שלוש השנים האחרונות ירדו ההשקעות הריאליות ב-16%), מעכבים את הפיתוח, מדרדרים את מאון-התשלומים (השנה יגדל הגרעון ב-1000 דולר, בעיקר כתוצאה מייבוא אורחי), גורמים לחלוקת הכנסות מעוותת לרעת העובדים ולרעת היצרנים, ומעל לכל, מדרבנים את סיחרור האינפלציה.

הסוחרים

גורמים לאינפלציה

ריווחי תיווך עצומים אלה של 500%-600 בענף הקימעונאי הם העומדים מאחורי האינפלציה משולחת-הרסן.

פירושים של רווחים אלה הוא, שחלק קטן



מאת אסתר אלכסנדר

זאת אומרת שיעילותו ותפוקתו הפיזית של העובד הישראלי, עלו במשך השנה ב-6%, וזמינות זאת שכרו נשאר קבוע.

כל הכלכלנים המצדדים בעליית-שכר כתוצאה מעליה בתפוקה, צריכים לדעת כי במציאות, העליה בתפוקה הלכה אל הרווח, ובמיוחד אל רווחי הסוחרים.

גוזלים מן

התעשיינים

אך לא רק העובדים מנוצלים. 500%-600 של רווח קימעונאים מצביע על העובדה שהרווחים אינם נשארים במיפעל, אלא עוברים אל כיסי הסוחרים.

לכל הדעות, אין הייצור ריווחי במידה כזאת. יש הרבה

הייבוא, המיסחר הסיטונאי והקימעונאי, הביטוח, הבנקאות ועסקי הקרקעות — הם הגורמים כיום את דוב ריווחי המשק

מיפעלים, שריווחיותם אינה בייצור, אלא בהשקעותיהם בצמודים ממינים ומסוגים שונים. מיפעלים רבים עוסקים היום בפנינסים וגם בייבוא כדי להישאר ריווחיים. כתור צאה מכך חלק גדול מן ההשקעות של המיפעל מופנה לגיירות-ערך, למיסחר למינהו ולא לייצור, כל זה כתוצאה

שכוע נתכשרנו מסיו של שר התעשייה-המיסחר-והתיירות, גידעון סת (מטריב, 7.7.79), שרווח של 500%-600 במיסחר הקימעונאי נפוץ ביותר.

בקראי דברים אלה, חשבתי שהארץ תרעד, שכל שכיריה, המקבלים בקושי 70% מן התייקרות, ייצאו לרחובות בהנהגת ההסתדרות, שכל יצרניה, שמהם נגזלים ריווחי השקעותיהם על-ידי הסוחרים, ירעישו עולמות, ושכל כלכלניה יצעקו חמס, כי הורסים את המשק.

כי הרי סוף-סוף שורש הרע יצא לאור. ריווחי התיווך חוגגים בראש תוצות. רווחים של 500%-600 במיסחר הקימעונאי קיימים רק באופן רשמי. באופן בלתי-רשמי, הם בוודאי עוד יותר גבוהים. כרווח הגון נחשב רווח ריאלי של 10%-15. במיקרה זה, לאור התייקרות של 60%, הרווח הריאלי הוא 400%-300. מה פירושים של רווחים כסדר גודל זה על-ידי המיסחר הקימעונאי?

מה נגנב

מן העובדים

פירושים, גזירת פרי עמלם של הפועלים, שייצרו את הסחורות שאותן מוכרים הקימעונאים.

פועלים אלה נשארו עם משכורתם העלובה, בזמן ש-מחירי תוצרתם הרקיעו שחקים בחנויות הקימעונאים. נחשוב רגע על פועלות-הטכסטיל, בעלות המשכורת של 4000 ל"י לחודש, ועל השמלות שנמכרות בחנויות ב-4000 ל"י לשימלה, תוצר עמלו.

הפועל הישראלי מוציא, ליחידת-שכר, את ערך התוצרת הגבוה ביותר בעולם. אין פועל יעיל יותר ממנו בעולם.

פועלת פנסטיל משתכרת

4000 ל"י לחודש —

מחירה של שימלה אחת

שהיא מייצרת!

כבר לפני שנה נאמר במחקר שנערך על-ידי המכון לפריון העבודה, שהפועלת הפיסית של הפועל הישראלי היא כחצי מזו של הפועל המערבי-אירופאי (בגלל מיכון נמוך במיפעלים), אך שכרו הוא רק כשליש משכר עמיתו המערבי, כך שהרווח עליו גדול בהרבה מאשר על חברו המערבי, ורמת-חייו נמוכה בהרבה.

התמונה מחמירה עוד יותר כאשר עוברים מן המונחים הפיסיים של התפוקה לערכם הכספי. חלקו של השכר במחירה של יחידת-תוצר, הוא אפרידה מתמדת (לממוצע של 25%-20), ותחת שכרו של הפועל יעלה עם העליה של הערך — והמחיר — של תוצרתו, הולך ההפרש בין שכרו והמחיר הסופי של תוצרתו וגובר.

רוב ההפרש, לפי נתוני השר פת, מגיעים, כפי הנראה, לכיסי הסוחרים. אחרת, איך היו אלה מגיעים לרווחים של 500%-600? הדבר הוא ניצול מחסיר של העובד.

נוסף על כך, אף אגורה אחת מן הגידול הריאלי במשק אינה עוברת, בישראל, אל השכירים. בזה מסכימים איתי אף הכלכלנים הלוחמים ביותר לירידת שכר. אפילו היה השכר הריאלי נשאר קבוע במשך השנה האחרונה, למרות אינפלציה של 50% (דבר שאינני מאמינה בו, כי לדעתי הוא ירד) פירושו גידול ריאלי של 6%. שחל במשק באותה השנה, הוא שכל זה הלך אל הלא-שכירים, כולו. אילו היה הולך גם אל שכירים, היו גם השכר הריאלי היה צריך לגדול ב-6% — דבר שכלל הדעות לא קרה.

גילוי מרעיש של

גידעון פח מוכיח:

שנפי התיווך אוכלים

את העובדים והיצרנים

שג הציבור — הסוחרים האלה — הולך ומשי-תלט על חלק הולך וגובר של ההכנסה הלאומית שלנו.

סכומים עצומים מתרכזים בידיים מעטות. בזמן שהידיים הרבות של העובדים השכירים הולכות ומתרוקנות. בעלי רווחים אלה מסוגלים לקנות כל דבר, בכל מחיר, ומכיוון שהם משתלטים על חלק גדול של כל ההכנסות במשק, הרי גם הדברים האלה, שעבורם הם משלמים כל מחיר, הולכים גם הם ומתרכבים. מסיבה זו הם מעלים את המחיר רים גם עבור אותם שאינם יכולים לשלם אותם. לדוגמה: מוספר הווילות הנכנות והנקנות במחירים אסטרונומיים הולך וגדל, ומסיבה זו גם לא יימכרו דירות רגילות בזוג — אם בכלל נכנות כאלה.

לפי הודעה בעתונות, בונה כיום החברה הממשלתית, שיכון ופיתוח, וילות בהרצליה פיתוח, ולא שיכונים לעוב-דים שעבורם הוא הוקם. גם אם הם יבנו כאלה, הרי מחיריהם יצטרכו להתחרות עם מחירי הווילות, אחרת לא כדאי להם לבנות אותם.

אותו הדבר קורה בשוק השמלות. יותר ויותר שמלות נמכרות במחירים של 4000 ל"י, ולכן גם השמלות העממי-יות נמכרות הרבה יותר ביוקר מכפי שהיו נמכרות לולא היה קיים שוק זה לשמלות-מתורת.

(המשך בעמוד 38)

אליעזר ז'ורבין: המשל והנמשל

יון לחודש, במקום 10 מיליון), אינו נובע מהורדת המחירים אלא מצימצום היקף המסע. אין בו, איפוא, כדי לשמש שמל להשגת המטרה שהכלכלנית ביקשה להשיגה.

ז'ורבין מצביע על סקרי דעת-קהל, שהראו כי הרוב הגדול של הנשאלים תומך במיבצע, במידה זו או אחרת של התלהבות, וכי רבים מהם סבורים כי המסע יביא לצימצום קנינות שלחם. כאשר קיבל ז'ורבין על עצמו את ניהול המיבצע, על פי בקשת האוצר, הוא הציג כתנאי, שהאוצר לא יעלה מחירים במשך המיבצע. תנאי זה נתקבל בכתב. ז'ורבין משוכנע כי המסע, שנועד להחזיר לתודעת הציבור הישראלי את הצורך להקפיד על מחירים שאינם מופרזים, ולהתייחס בכבוד לערך הכסף שבכיסו, אכן יתרום תרומה חשובה לבלוימת האינפלציה. „אני מסכים לדבריה של הגיבת אלכסנדר“, העיר ז'ורבין השבוע, „אך הדוגמה שהביאה אינה מתאימה. במיקרה זה, המשל אינו דומה לנמשל.“



במאמרה האחרון, תחת הכותרת „בוקר טוב, מר ז'ורבין“, (העולם הזה 2184), הזכירה הכלכלנית הצעירה, אסתר אלכסנדר, את מסע-הפירסום נגד האינפלציה, כדוגמה להוכחת התזה המרכזית של המאמר: שהממשלה, בתור הקונה העי-קרי במדינה, חייבת להוריד את מחירי הספקים שהיא קונה מהם שחורות ושירותים.

אין ספק שתיוח זו, אכן נכונה, כתעצה חשובה לבלוימת האינפלציה. אולם מסתבר כי הדוגמה ששימשה להצגת התיוח היא לקוייה.

אליעזר ז'ורבין התקשר עם „העולם הזה“ וגילה את פרטי המסע שהוא מנהל. הוא, אמנם, ביקש לבסס את המסע על תקציב של 30 מיליון ל"י לשלושה חודשים, כפי שציגה אסתר אלכסנדר, אולם אחרי משאומתן עם האוצר, אושר למסע תקציב של 10 מיליון ל"י לחודשים. הסכום המוקטן (5 מיל-